

Protokół

103. posiedzenia I. sesji IX. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 3. listopada 1910.

Początek o godzinie 11 minut 15. przed południem.

Przewodniczący; Marszałek krajowy J. E. St. hr. Badeni.

Sekretarze: Mieczysław Urbański, Stanisław Henryk hr. Badeni, Jan Wasung, Zacharyasz Skwarko.

Obecných posłów 127.

Ze strony Rządu: c. k. Namiestnik J. E. Dr. M. Bobrzyński, c. k. Radca Dworu Stanisław Grodzicki.

Marszałek konstataje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół 101 posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół 102 posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejżenia.

Marszałek oznajmia, że p. Władysławowi Wiktorowi Czaykowskiemu udzielił 8 dniowego urlopu.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 3. listopada 1910 roku, które przydzielono następującym komisjom, a mianowicie:

Komisji budżetowej L. s. 7763, 7765, 7766, 7768, 7769, 7771, 7777, 7785, 7787, 7789, 7790.

Komisji szkolnej L. s. 7764, 7770, 7774—7776, 7782—7784.

Komisji petycyjnej L. s. 7786.

Komisji administracyjnej L. s. 7762.

Komisji drogowej L. s. 7773.

Komisji przemysłowej L. s. 7788.

Komisji wodnej L. s. 7767, 7772.

Po odczytaniu petycji L. s. 7764. Tymka Kyryluka w Koziarach o uwolnienie od zwrotu stypendyum pobieranego przez syna w czasie nauki seminaryjalnej, Marszałek udziela głosu p. Krysowatemu.

P. Krysowaty nieobecny.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono odnośnym komisjom jak wyżej.

Marszałek wzywa sekretarzy do odczytania złożonych wniosków i interpelacyj.

Sekretarze p. p. Urbański, a następnie Skwarko odczytują zgłoszone wnioski i interpelacje, które

Opiewają:

W n i o s e k n a g ł y.

W tej chwili otrzymałem depeszę od gminy „Narol wieś“ powiatu Cieszanowskiego.

„Narol wieś w płomieniach, trzydzieści rodzin bez dachu i środków do życia, szkoda 12000 koron nieubezpieczona, pomoc doraźna konieczna“.

Wobec tego wielkiego nieszczęścia, które spoikało małą gminę, liczącą niespełna 50 gospodarstw, niżej podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić jak najwydatniejszą pomoc w gotówce dla pogorzalców gminy „Narol wieś“ powiatu Cieszanowskiego.

Wnioskodawca:
Jampolski.

Korol, Pastor, Krysowaty, Wasung, Kędzior, Myroniuk-Zajaczuk, Jedynek, Bojko, Bis, Cieluch, Krężel, Styła, Rittel, Stefczyk.

W n i o s e k

posła Starzyńskiego i tow. w sprawie całkowitego przerachowania osobowego i taryfowego baremu c. k. kolei państwowych przez kolej Lwów-Belzec (Tomaszów).

Wysoki Sejmie!

Zważywszy, że taryfy kolei lokalnej Lwów-Belzec (Tomaszów) są od samego otwarcia tej linii kolejowej w r. 1887 aż po dziś dzień tak niepomierne wysokie, iż mieszkańcy okolic przez tę linię kolejową przeciętych, a zwłaszcza okolic bliżej miasta Lwowa położonych transportują swe towary i produkta do Lwowa daleko taniej furami gościńcem, aniżeli koleją żelazną.

Zważywszy, iż wskutek tego domagali się reprezentanci kraju naszego od dawna upaństwowienia tej linii kolejowej, co zresztą i z wielu innych pierwszorzędných powodów byłoby wskazanem;

zważywszy, iż w uwzględnieniu doniosłości tych powodów wniósł jeszcze gabinet hr. K. Badeniego w r. 1897 do Izby poselskiej projekt ustawy o upań-

stwowieniu tej kolei, projekt ten jednak wskutek wybuchłej wówczas obstrukcyi parlamentarnej nie doczekał się załatwienia, a sprawa cała poszła w odwłokę;

zważywszy, że dzięki tej odwłokce doznają ciągle rolnicy, przemysłowcy i wszyscy producenci północnej części kraju, pomiędzy Lwowem a granicą rosyjską położonej, wielkich a niczem niesprawiedliwionych szkód gospodarczych, i że to samo odnosi się do wszystkich mieszkańców okolic przez tę linię kolejową przeciętych, którzy potrzebują cokolwiek tą koleją transportować;

zważywszy, że w r. 1909 c. k. Rząd, nie przystępując na razie do upaństwowienia tej linii kolejowej, dokonał jednak jej wydzierżawienia od konsorcjum akcyjnego, przyczem ówczesny minister kolei J. Excell. Dr. Derschatta oświadczył wyraźnie wobec niektórych członków reprezentacyi naszego kraju, iż ze stanowiska interesenków tj. transportujących i producentów wydzierżawienie tej kolei będzie miało te same skutki, co jej upaństwowienie, gdyż pod względem taryfowym kolej ta zostanie postawioną na równi z kolejami państwowemi — jak to stwierdzone zostało w mowie posła Starzyńskiego, wypowiedzianej w Wysokim Sejmie dnia 8. lutego 1910 na 77. posiedzeniu Sejmu (str. 4497—4499 sten. spraw.);

zważywszy, że wskutek tego poseł ks. Andrzej Lubomirski i tow. postawili w październiku 1909 w Wysokim Sejmie wnioski o przyspieszenie tej akcji taryfowej wzywający c. k. Rząd, by dokonał całkowitego przerachowania przez kolej żelazną Lwów-Belzec osobowego i towarowego baremu kolejowego c. k. kolei państwowych;

zważywszy, że Wysoki Sejm uchwa- lił ten wniosek na posiedzeniu 77. d. 8. lutego 1910 — na podstawie sprawozda-

nia komisji kolejowej (referent br. Battaglia N. 590. aleg. ex 1909);

zważywszy, że w tym referacie po-
sta Battaglii podniesiono słusznie cał-
kiem wyraźnie, że wydzierżawienie bę-
dącej w mowie linii kolejowej jest „we-
dług swej genezy i znanych intencji
Rządu niewątpliwie nie tylko wstępem
do wykupna kolei, lecz także wręcz je-
go surogatem“, i że wobec tego „żąda-
nie zupełnego włączenia wspomnianej
linii, w jedność taryfową kolei państwo-
wych jest imperatywnym postulatem
samego systemu kolejnictwa państwo-
wego“;

zważywszy, że wobec niewykony-
wania przez Rząd powyższej uchwały
Wysokiego Sejmu upomniało się Koło
polskie w Izbie poselskiej przez usta
posła Stwiertni o jej wykonanie na 60.
posiedzeniu z dnia 20. czerwca 1910
(Sten. spraw. str. 3515), oraz wniosło
przez usta posła Starzyńskiego dnia 30.
czerwca 1910 odpowiednią interpelację
w Izbie poselskiej do p. ministra kolei
żelaznych;

zważywszy, że pomimo to c. k. Rząd
dotychczas nie zastosował się do bę-
dącej w mowie uchwały Wysokiego Sej-
mu, a nawet zajmuje wobec niej od-
porne stanowisko;

zważywszy, że powody przytaczane
przez rząd na usprawiedliwienie tego
odpornego stanowiska nie wytrzymują
wcale krytyki, czego najlepszym dowo-
dem jest przerachowanie baremu tary-
fowego kolei państwowych w tych sa-
mych warunkach przez inne koleje n.
p. przez kolej lokalną Bielsk-Kalwarya,
dokonane od 1. stycznia 1910;

zważywszy, że niewykonanie uchwa-
ły sejmowej przez rząd jest zgotowa-
niem krajowi gorzkiego zawodu, jest
niczem nieuzasadnionem zlekceważe-
niem jego żywotnych potrzeb, że naru-
sza ciężko a bezpodstawnie uprawnio-

ne interesy mieszkańców kraju i za-
chwiewa w najwyższym stopniu ufność
w trwałość obietnic i w wartość o-
świadczeń c. k. rządu;

niżej podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się ponownie a z całym
naciskiem c. k. Rząd, by bezzwłocznie
przeprowadził całkowite przerachowa-
nie osobowego i towarowego baremu
taryfowego c. k. kolei państwowych
przez linię kolejową Lwów-Belzec (To-
maszów).

Wnioskodawca:
Starzyński.

Laskowski, Cielecki, L. Cieński, Gara-
pich, Moysa, Abrahamowicz, Gołucho-
wski, Krzysztofowicz, J. Korytowski,
Urbański, Vivien, Raciborski, Paygert,
Wereszczyński.

W n i o s e k

posła M. Myroniuka-Zajaczuka i tow. do
c. k. Rządu w sprawie oddania rządo-
wych dostaw i robót.

Wysoki Sejmie!

W całym kraju widzi się, że rzą-
dowe dostawy szutru i kamienia na
drogi, wyrąb lasu i wywóz drzewa
z lasów kameralnych i t. p. są odda-
wane na publicznych licytacyach nie
tym oferentom, którzy osobiście swym
trudem i swem bytłem wykonują do-
stawy i roboty, ale oferentom, którzy
są tylko pośrednikami i przeto niesu-
miennie eksploatują biedny lud, sami
zaś na ich ciężko a lichy opłacanej pra-
cy zbijają kapitały.

Wobec przykrego położenia pracu-
jącej ludności celem ochrony jej przed
eksploatacją podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Wysoki c. k. Rząd, aby
przy oddawaniu na licytacyach publi-
cznych wszelkich rządowych dostaw

szutru i kamienia, wyrębu lasu i wywozu drzewa z lasów kameralnych dawał pierwszeństwo takim oferentom, którzy dostawy i roboty zdolni są wykonywać swoim własnym trudem i swem własnym bytłem, celem ochrony ich przed eksploatacją ze strony oferentów pośredników.

Pod względem formalnym wnosimy o przydzielenie tego wniosku komisji gospodarstwa krajowego.

Wnioskodawca:
Myroniuk-Zajaczk.

Dudykiewicz, Senyk, Kołpaczkiwicz, Korol, Hanczakowski, Sandulak, Skwarko, Stapiński, Styła, Jampolski, Witos, Bojko, Lewicki, T. Staruch, A. Staruch, Winniczuk, Kiweluk, Makuch, Szwed, Dumka, Kurowiec, Stefczyk, Długosz.

I n t e r p e l a c y a

posła Dra Kurowca i tow. do J. E. Pana Namiestnika Dra Michała Bobrzyńskiego w sprawie wyborów do Rady gminnej w Kałuszu i złej gospodarki w zarządzie miasta Kałusza.

W dniach 10., 14. i 16. września 1908 odbyły się wybory w Kałuszu do Rady gminnej.

Pan Ludwik Fus, jako komisarz rządowy, by zabezpieczyć sobie w swej klicie na dłuższy czas bezkontrolną gospodarkę i żeby nadal uwolnić się od kontroli swej złej gospodarki oraz roztrwonienia majątku gminnego w czasie swego gospodarowania przez lat 20 — przeprowadził wybory do Rady gminnej za zezwoleniem c. k. Starosty p. Wajdowskiego w sposób nielegalny, z pogwałceniem postanowień prawa.

Rekurs pokrzywdzonych mieszkańców miasta Kałusza do c. k. Namiestnictwa odrzuciło c. k. Namiestnictwo na podstawie tendencyjnego, fałszywego przeprowadzenia dochodzeń przez c. k. Starostwo w Kałuszu.

Pokrzywdzeni mieszczenie tak Rusini, Polacy i Żydzi wnieśli zażalenie do Wys. Trybunału administracyjnego we Wiedniu przeciw rozporządzeniu z dnia 8-go lutego 1909 l. 14381.

Trybunał państwowy po przeprowadzonej rozprawie w dniu 21. września 1910, skasował rozporządzenie c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Wybrany bezprawnie zarząd miasta Kałusza, doprowadził miasto Kałusz w czasie swego czasowego, prawie 2 letniego gospodarowania do katastrofy materialnej — dodatki miejskie wzrosły do 146% — w samym mieście panuje nieład, niemożliwe stosunki gospodarskie i sanitarne — choroby infekcyjne jak szkarlatyna, tyfus dzielątkują ludność. Tracenie majątku gminnego doszło do bezgranic — miastu Kałusz i jego mieszkańcom grozi materialna ruina i przymusowy sekwester — dlatego zapytują podpisani J. E. Pana Namiestnika, co zarządzi z powodu rozporządzenia Trybunału administracyjnego? — a następnie co zarządzi, by gospodarka gminna i stan majątkowy m. Kałusza były raz skontrolowane przez czynniki fachowe i żeby w zarządzie miasta była zaprowadzona racjonalna gospodarka.

Interpelant:
Dr. Kurowiec.

Dr. Lewicki, Z. Skwarko, Kiweluk, Korol, Krysowaty, Hanczakowski, Makuch, Petruszewicz, Iw. Sandulak, Dumka, A. Staruch, T. Staruch, Winniczuk, Sodomora.

I n t e r p e l a c y a

posła Winniczuka i tow. do Wysokiego Wydziału krajowego, w sprawie napisów na moście krajowym nad Dniestrem w Haliczu.

W Haliczu zbudowano kosztem kraju most nad Dniestrem. Mimo tego, że Halicz leży we wschodniej części kraju,

gdzie mostu tego używa przeważnie ludność ruska, mimo tego, że napisy publiczne w wschodniej części kraju powinny być w obu językach krajowych, na moście tym umieszczono tylko polski napis.

Z tego powodu zapytujemy Wysoki Wydział kraj., czy skłonny jest dać wyraz równouprawnienia języka ruskiego umieszczając na moście nad Dniestrem w Haliczu, także ruskie napisy dla ruskiej ludności koniecznie potrzebne, nieznanącej polskiego pisma i języka.

Interpelant:

Łazarz Winniczuk.

Dr. Kost' Lewicki, Kałpaczkiewicz, Dudykiewicz, Senyk, Myroniuk-Zajaczuk, Hanczakowski, Z. Skwarko, Makuch, Korol, Kurowiec, Sandulak, A. Staruch, T. Staruch, Krysowaty, Dumka.

Interpelacya

posła Hanczakowskiego i tow. do J. E. c. k. Namiestnika w sprawie udzielenia koncesyi na szynk w gminie Husne wyżne pow. Turka, przez c. k. Starostwo w Turce.

Gmina Husne wyżne pow. Turka oświadczyła się przeciw szynkowi we wsi w ślad czego c. k. Starostwo w Turce, rezolucją z dnia 16/9 1910 l. 30234/10 odmówiło udzielenia koncesyi na szynk Ryfce z Seemanów Goldreich, lecz w kilka dni później, bo już rezolucją z 1/10 1910 l. 32297/10 udzieliło c. k. Starostwo w Turce tej samej petentce koncesyę na szynk we wsi Husne wyżne, wbrew opinii, względnie uchwale Rady gminnej.

Przeciw temu nieprawemu udzieleniu koncesyi wnieśli mieszkańcy Husnego wyżnego rekurs do c. k. Namiestnictwa, a tylko wójt w Husnem wyżnem nie podpisał tego rekursu który porozumiawszy się z Ryfką Goldreich na szkodę gminy, nie chciał przybić na ekursie pieczętka gminnej.

Ponieważ udzielenie koncesyi na szynk w gminie, która wogóle oświadczyła się przeciw szynkowi, jest bezprawne i sprzeciwia się tej uroczystej enuncyacji J. E. Namiestnika, w której J. E. zapewnił, że w gminach, które sobie tego nie życzyły, szynku nie będzie — dlatego zapytują podpisani, czy:

J. E. c. k. Namiestnik zamierza uwzględnić rekurs mieszkańców Husnego wyżnego, względnie czy zamierza zarządzić to, co należy w celu zniesienia z urzędu koncesyi na szynk w Husnem wyżnem, udzielonej wbrew uchwale Rady gminnej Ryfce Goldreich rezolucją c. k. Starostwa w Turce z dnia 1/10 1910 L. 32297/10.

Lwów, 3. listopada 1910

Interpelant:

Hanczakowski.

Kołpaczkiewicz, Dr. Kost' Lewicki, A. Staruch, Tracz, Krysowaty, Krynicki, Z. Skwarko, Myroniuk-Zajaczuk, Senyk, T. Staruch, Kiweluk, Korol, Winniczuk, Kurowiec.

Interpelacya

posła dra Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie udzielenia koncesyi szynkarskiej w Tysowicy pow. Stary Sambor, przeciw uchwale Rady gminnej.

O udzielenie koncesyi szynkarskiej w Tysowicy wniósł prośbę Jan Gerycz, człowiek uczciwy, niekarany, wysłużony feldwebel, który ma odpowiedni lokal, kryty ogniotrwałym materiałem. Rada gminna oświadczyła się za udzieleniem koncesyi szynkarskiej Janowi Geryczowi, a sprzeciwiła się udzieleniu takiej koncesyi żydowi, z powodu nieodpowiedniego lokalu. Mimo to c. k. Starostwo uchyliło uchwałę Rady gminnej w Tysowicy i udzieliło koncesyi szynkarskiej żydowi.

Z tej przyczyny zapytują podpisani:

Jak usprawiedliwi c. k. Rząd postępowanie c. k. Starostwa w Starym Samborze przy udzieleniu koncesyi szynkarskiej w Tysowicy?

Interpelaut:
Makuch

Korol, dr. Lewicki, dr. Petruszewicz, Z. Skwarko, Sandulak, Winniczuk, Dumka, Sodomora, Kiweluk, Kurowiec, Hanczakowski, T. Staruch, Krysowaty, A. Staruch.

I n t e r p e l a c y a

posła dra Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie niepowołania zastępców radnych miasta Otyunii do Rady gminnej w Otyunii przez burmistrza dra Szerpa.

Z 36 radnych gminy Otyunii powiatu tłumackiego, ubyłoby już od dłuższego czasu 2 radnych, a mianowicie dr. Maryan Pertak, który mianowany lekarzem kolejowym, przeniósł się przed 3 laty na stałe do Stanisławowa i Osiasz Horowitz, który przeniósł się w sierpniu 1910 na stałe do Stryja.

Po myśli § 22 ustaw. gm. powinien naczelnik gminy Otyunii powołać zastępców na ich miejsce, by nie spowodować nieważności uchwał rady gminnej z przyczyny niemożności zapraszania na posiedzenia wszystkich obecnych radnych w gminie. Nie pomogły interpelacje radnych wniesione do burmistrza na posiedzeniu rady gminnej, ani też pisemne zażalenie do c. k. Starostwa w Tłumaczu na postępowanie burmistrza, z przyczyny powołania 2 zastępców do Rady gminnej na miejsce brakujących radnych, a burmistrz p. Szerp nie powołał dotychczas zastępców na miejsce brakujących radnych.

Na interpelacje radnych, dlaczego nie powołuje zastępców do rady, odpowiedział: „możecie protestować, jednak odpowiedzi nie doczekacie się“:

W powyższem postępowaniu dra Szerpa jest lekceważenie wyraźnych przepisów ustawy gminnej o powołowaniu zastępców w miejsce brakujących radnych.

Z przyczyny tej zapytują podpisani:

Czy c. k. Rząd użyje swego wpływu ustawowego na c. k. Starostę w Tłumaczu i poleci mu poczynienie ustawą przepisanych kroków, by naczelnik gminy w Otyunii powołał 2 zastępców do Rady gminnej w Otyunii w miejsce radnych dra Maryana Pertaka i Osiasza Horowitza?

Interpelant:
Makuch

Dr. Lewicki, dr. Petruszewicz, Z. Skwarko, Korol, Winniczuk, Sandulak, Hanczakowski, T. Staruch, Krysowaty, A. Staruch, Dumka, Sodomora, Kiweluk, Kurowiec.

I n t e r p e l a c y a

posła dra Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie sfalszowania uchwały Rady gminnej w Międzygórzu pow. Buczaczy, dotyczącej nadania koncesyi szynkarskiej w Międzygórzu.

Rada gminna w Międzygórzu pow. buczackiego uchwaliła na swoim posiedzeniu, że nie chce szynku w gminie. Sekretarz gminny Andrzej Niedzielski sfalszował powyższą uchwałę Rady gminnej i doniósł do c. k. Starostwa w Buczaczu, że Rada gminna oświadczyła się za udzieleniem koncesyi szynkarskiej Majerowi Kanzelpoldowi.

Rada gminna dowiedziawszy się o sfalszowaniu uchwały, wniosła przez c. k. Starostwo w Buczaczu protest do c. k. Namiestnictwa we Lwowie przeciw udzieleniu koncesyi szynkarskiej Majerowi Kanzelpoldowi.

Jako fakt, że Rada gminna oświadczyła się przeciw udzieleniu komubądź

koncesyi szynkarskiej podaje się takich świadków: Dymitr Ruszczak, naczelnik gminy, Jakim Ruszczak, Cyryl Szaraniewicz, Józef Czuczuk, Piotr Skrepka, Wasyl Czuczuk i inni radni gminni w Międzygórzu.

Z przyczyny tej zapytują podpisani:

Czy c. k. Rząd wie o sfałszowaniu uchwały Rady gminnej w Międzygórzu pow. Buczacz przez Andrzeja Niedzielskiego, pisarza gminnego tamże, w sprawie udzielenia koncesyi szynkarskiej?

Czy c. k. Rząd rozpatrzy sprawę, czy uwzględni protest Rady gminnej w Międzygórzu w sprawie udzielenia koncesyi szynkarskiej Majerowi Kanzelpoldowi i czy pociągnie winnych do odpowiedzialności?

Interpelant:
Makuch

Dr. Lewicki, dr. Petruszewicz, Z. Skwar-ko, Winniczuk, Sandulak, Hanczakowski, Korol, T. Staruch, Krysowaty, A. Staruch, Dumka, Sodomora, Kiweluk, Kurowiec.

I n t e r p e l a c y a

posta dra Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie zwlekania z budową szkoły w Zagórze pow. brodzkiego.

Budynek szkolny w Zagórze, pow. Brody jest wilgotny i grozi zawaleniem się. Zarząd szkolny w Zagórze odniósł się do Rady szkolnej okręgowej w Brodach z prośbą, by uczyniła starania w sprawie budowy nowego budynku szkolnego w Zagórze. Rada szkolna okręgowa w Brodach wezwała dnia 23. marca 1910 do l. 1042 Radę szkolną miejscową, by postawiła odpowiedni wniosek, oparty na gremialnej uchwale pełnej rady szkolnej miejscowej.

Mimo upływu znacznego czasu i urgensów miejscowych czynników, nie

chce przewodniczący Rady szkolnej miejscowej w Zagórze p. Antoni Garapich zwołać posiedzenia rady szkolnej miejscowej w celu powzięcia wspomnianej uchwały co do budowy szkoły.

Z przyczyny tej zapytują podpisani:

Czy c. k. Rząd chce użyć swego wpływu i zarządzić, by Rada szkolna miejscowa w Zagórze powiat Brody została zwołaną na posiedzenie w celu powzięcia uchwały w sprawie budowy budynku szkolnego w Zagórze?

Interpelant:
Makuch

Dr. Lewicki, dr. Petruszewicz, Winniczuk, Z. Skwarko, Sandulak, Hanczakowski, Korol, T. Staruch, Krysowaty, A. Staruch, Dumka, Sodomora, Kiweluk, Kurowiec.

I n t e r p e l a c y a

posta Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie przeprowadzenia wyborów gminnych w Siekierczynie pow. horodeńskiego.

Wybory do Rady gminnej Siekierczynie pow. horodeńskiego zostały przygotowane już w lipcu 1910 do przeprowadzenia.

Ponieważ komisya reklamacyjna wniosła przeciw kilku uprawnionym do głosowania reklamację, której z powodu kolizyi nie ma komu załatwić, dlatego zastępca naczelnika gminy Maciej Wasylów nie chce rozpisać terminu wyborów przez kilka miesięcy, ani też wybrać innej komisji reklamacyjnej do załatwienia wniesionych reklamacyj.

Interesowani kilka razy udawali się do c. k. Starostwa w Horodence o zniewolenie Zwierzchności gminnej w Siekierczynie do rozpisania wyborów, jednak nie uczyniono temu zadość.

Z powodu tego zapytują podpisani:

Czy c. k. Rząd jest skłonny postarać się o spieszne rozpisanie wyborów do Rady gminnej w Siekierczynie pow. horodeńskiego.

Interpelant:
Makuch

Lewicki, Petruszewicz, Skwarko, Winniczuk, Sandulak, Hanczakowski, Korol, T. Staruch, Krysowały, A. Staruch, Dumka, Sodomora, Kiweluk, Kurowiec.

I n t e r p e l a c y a

posła Dra Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie postępowania sekretarza Starostwa w Zaleszczykach przy zasądzeniu Andrzeja Gembatiuka.

Dnia 28. września 1910 zasądził sekretarz Starostwa w Zaleszczykach do l. 21.652 Andrzeja Gembatiuka z Zaleszczyk na karę aresztu 3 dniowego. Andrzej Gembatiuk zgłosił rekurs przeciw zasądzeniu, jednak sekretarz oświadczył mu, że może wnieść i rekurs po odsiedzeniu kary.

Ponieważ tego rodzaju postępowanie urzędnika rządowego, nie jest zgodne z przypisami ustawowymi, i w każdym razie odbiera zasądzonemu możliwość rekursu do instancji wyższej, zapytują podpisani:

Jak usprawiedliwi c. k. Rząd postępowanie sekretarza Starostwa w Zaleszczykach przy zasądzeniu Andrzeja Gembatiuka, czy rozpatrzy sprawę i czy pociągnie winnego do odpowiedzialności?

Interpelant:
Makuch.

Korol, Kiweluk, Hanczakowski, Krysowały, A. Staruch, Dumka, Z. Skwarko, T. Staruch, Sodomora, Sandulak, Kurowiec, Dr. Lewicki, Dr. Petruszewicz.

I n t e r p e l a c y a

p. Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie lekceważenia woli Rady gm. w Lachowcach przez c. k. Starostwo w Bohorodczanach w sprawie nadania koncesyj szynkarskich w Lachowcach.

Rada gm. w Lachowcach pow. Bohorodczany zapytana przez c. k. Starostwo o opinię w sprawie nadania koncesyj szynkarskich Dmytrowi Basarabowi, Wasylowi Motrowicz i Frimie Burg, uznając drugich kandydatów na szynkarzy nieodpowiednimi i niegodnymi z powodu, że byli ostro karani, lub są lichwiarzami, albo demoralizatorami gminy.

Tymczasem powiatowa władza polityczna tak pokierowała sprawą, że ani jeden z proponowanych przez Radę gminną kandydatów nie otrzymał koncesyi. Natomiast otrzymali: Jakób Zierler, karany za przechowywanie kradzionych rzeczy 3 miesięcznym aresztem. Ruchla Glauberg mieszkająca poza obrębem gminy za rzeką Bystrycą, tak, że z ewentualnego szynku, z wyjątkiem kilku gospodarzy — gmina nie może zupełnie korzystać. Simon Knoll false Hut, który nie jest nawet mieszkańcem gminy Lachowce, mieszka w Bohorodczanach, zajmuje się lichwą i hazardowymi gramy w karty, wykonuje teraz szynkarstwo przez pachciarza a sam przyjeżdża od czasu do czasu rowerem z Bohorodczan.

Gmina chciałaby się uwolnić od sieci lichwiarskich, które zapuszcza Simon Hut recte Knoll przy pomocy szynku, a tu jakby na złość gminie c. k. Starostwo go popiera.

Naszym włościańskim kandydatom zarzuca c. k. Starostwo, że ich mieszkania są na szynki nieodpowiednie, chociaż leżą w miejscach odpowiednich, przy gościńcu, są obszerne i kryte ogniotrwałym materiałem — a Hutowi, któ-

ry nie ma dotychczas żadnego lokalu, każe postarać się o to.

Nic dziwnego, że Rada gm. we wrześniu na zapytanie c. k. Starostwa, czy godzi się na nadanie koncesyi Jakóbowi Zierler, Ruchli Glauberg i Simonowi Knoll — jednogłośnie na pełnem posiedzeniu oświadczyła się przeciw nadaniu koncesyj, a natomiast po raz drugi oświadczyła się jednogłośnie za nadaniem koncesyj Dmytrowi Basarab, Wasylowi Motrowicz, Frimie Burg, uważając wszystkich tych 3 kandydatów najodpowiedniejszymi z powodu ich rzetelności, a również dlatego, że ich pomieszkania leżą w najodpowiedniejszych na szynki miejscach i że względów higienicznych są bez zarzutu.

Przeprowadziwszy tę uchwałę, Rada gminna poleciła Zwierzchności gminnej jak najprędzej wnieść w jej imieniu rekurs do c. k. Namiestnictwa — co też uczyniono.

Kandydaci, którzy otrzymali koncesye, osobliwie Simon Knoll są tak pewni tego, że dzięki protekcji c. k. Starostwa utrzymują się przy nadanych im koncesyach, że np. Simon Knoll odważył się przy świadkach grozić naczelnikowi gminy słowami: „czekaj, odpowiesz ty przed Starostą za rekurs, da tobie Starosta rekurs!“ A petentom, za którymi stoi Rada gmina ciągle mówi, że jemu prędzej na dłoni wyrosną włosy, aniżeli oni dostaną koncesye.

Z powodu tego zapytują podpisani:

Czy c. k. Rząd zechce zbadać naprowadzony fakt i przy załatwieniu rekursu gminy Lachowce uwzględnić uchwałę Rady gminnej w Lachowcach co do nadania koncesyi synkarskich w Lachowcach.

Interpelant:
Makuch.

Kurowiec, Kiweluk, Lewicki, Hanczkowski, Korol, Petruszewicz, Sandulak, Dumka, Winniczuk, T. Staruch, A. Staruch, Sodomora, Skwarko.

I n t e r p e l a c y a

p. Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie nadużyć c. k. Rady szkolnej okr. w Husiatynie.

1) W denuncyacji wniesionej do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Husiatynie do l. 462/10 zarzucono tymczasowemu nauczycielowi Onufremu Ostapczukowi w Sidorowie, że

a) nierównomiernie traktuje dzieci polskie i ruskie,

b) że przed dziećmi prowadzi dysputy, że „rusinizm lepszy od polskości“,

c) że w lekceważący sposób wyraża się przed dziećmi o duchowieństwie,

d) że wpaja w dzieci pogardę do wszystkiego co polskie,

e) że nie każe ruskim dzieciom chodzić na religię przez rz. kat. katechetę wykładaną i wpływa na dzieci tak, że dzieci nie pozdrawiają polskiego katechetę a nawet jeden uczeń miał się odezwać do ucznia Polaka: was mazurów wszystkich tak wyniszczyć. Wkońcu,

f) że O. Ostapczuk nie słucha kierownika.

Rada szkolna okr. przeprowadziła ostre śledztwo i oświadczyła, że zarzuty te, to czysty wymysł — jednakowoż — ponieważ nauczyciel Rusin przeciw polskiemu katechecie coś przewinił — nie może być nigdy słusznem — trzeba było koniecznie coś skonstruować.

Otóż zarzut pod d) (4) poparto zmyślonym faktem, że nauczyciel ten,

ucząc raz 2 oddziały śpiewu, miał powiedzieć: „śpiewać po polsku, to tak jak patyki rębać“.

Nic nie pomogło tłumaczenie się Ostapczuka, że on tego nie powiedział, żeby przesłuchać wszystkie dzieci — a nie tylko 6, których polski katecheta podmówił. Rada szkolna przyjęła te słowa za udowodnione i wymierzyła karę: przenieść w drodze dyscyplinarnej do innego okręgu — orzeczeniem z dnia 19. lipca 1910 L. 1707.

2) Również przeniosła Rada szk. okr. w roku szkolnym 1908/09 tymczasowego nauczyciela Damiana Prelisa z Postołówki do Chorostkowa i tam przydzielono mu klasę, w której poprzedniego roku zmieniali się kilka razy nauczyciele — a nauka w najwyższym stopniu była zaniedbana. Stało się to dlatego, że nauczyciel ten, poczuwając się do obowiązków społecznych, uczęszczał poza godzinami szkolnymi do czytelnicy i zajmował się kooperatywnym ruchem włościańskim. Dlatego na anonimowe i bezpodstawne donoszenia przeniesiono go z Postołówki i dano mu najgorszą klasę.

Rozumie się, że dzieci, których poprzedniego roku nauczyciele Polacy niczego nie nauczyli, tak, że Prelis musiał z nimi poprzedni stopień nauki powtarzać — nie mogli czynić należytego postępu w naukach na stopniu, na który uczęszczali. I inspektor szkolny i Rada szkolna okr. nie winują poprzedników Wysockiego i Bielanika, lecz Prelisa. Wytaczają mu dwukrotnie dyscyplinarkę, w końcu rozporządzeniem z 7. września 1910 l. 2106 uwalniają go z posady i okręgu, ponieważ, jak podano: „1. nie starałeś się Pan i niedbałeś o postępy w klasie, 2. wszelkie uwagi c. k. inspektora zbywałeś Pan lekceważącymi odpowiedziami“.

Jakie to miały być lekceważące odpowiedzi inspektorowi, nie wiedzieć

i nawet sam inspektor nie wie. Nie bez podstawy mówił Gerschou Reimann z Uwiśla — po przeniesieniu Prelisa do Chorostkowa: „Pan Cieński mówił, że Prelisa przenieść na Mazury“ i o tem mówiono publicznie w Chorostkowie — gdy Prelis tam przyszedł. A trzeba wiedzieć, że ten Prelis sam swymi siłami skończył szkoły i utrzymuje ojca starca — który niema prawie żadnego majątku.

Tak ukarała Rada szkolna okr. tych dwóch nauczycieli za to, że oni Rusini i poczuwają się do tego — a ta sama Rada, która cierpi w swym okręgu Nikorowicza, Ledera i wiele innych, których uczynki w poprzednich interpelacjach naprowadzono, ta sama Rada szkolna która na każdym kroku popiera nauczycieli Polaków, którzy manifestują swe uczucia patriotyczne i pracują w polskich towarzystwach. Nie dziw więc, że

3) w Probużnej kierownictwo szkoły poruczono Polakowi, młodemu nauczycielowi, chociaż jest tam nauczyciel Rusin, służbą i latami starszy, któremu nie można nie zarzucić,

4) nie dziwnego, że nieprawnie rozwiązano Radę szkolną miejscową w Probużnej, za to, że dla szkoły z językiem wykładowym ruskim nie chce wybrać łańcubskiego księdza z Żabiniec, przewodniczącym. W miasteczku, gdzie Polaków prawie niema, narzuca ona swoje kreatury.

Nie dziwnego więc, że skutkiem takiego postępowania Rady szk. okr. faworyzowania nauczycieli Polaków przeciw naucz. Rusinom, prześladowania nauczycieli Rusinów, którzy poczuwają się Rusinami i chcą pracować dla swego narodu na polu podniesienia ekonomicznego systematycznie organizowanie Rad szkolnych miejscowych, którym narzucają jakieś nacyonalne polskie cele z pominięciem głównego za-

dania, dbać o dobro i rozwój szkoły, nie dziw, że ludowe szkolnictwo w powiecie husiatyńskim w oplakany stanie.

Dlatego zapytujemy c. k. Rząd:

1. Czy myśli polecić c. k. Radzie szkolnej kraj., ażeby w szkolnictwie powiatu husiatyńskiego zaprowadziła prawny ład, a w szczególności:

2. Czy poleci Radzie szk. kraj., ażeby uczynioną krzywdę Onufremu Ostapczukowi i Damianowi Prelizowi — usunęła — uchylając bezprawne i stronne rozporządzenia dyscyplinarne Rady szkolnej okręgowej w Husiatynie?

3. Czy poleci Radzie szkolnej kraj. ażeby zarządziła bezstronne przeprowadzenie i ukonstytuowanie Rady szkolnej miejscowej w Probużnej i ażeby kierownictwo szkoły w Probużnej dała temu nauczycielowi, któremu z powodu wieku i lat nienagannej służby należy się.

Interpelant:
Makuch.

Skwarko, Petruszewicz, Kurowiec, Lewicki, Kiweluk, Korol, Tracz, Dunka, Sodomora, Winnicz, T. Staruch, A. Staruch, Sandulak, Hanczakowski.

Marszałek oznajmia, że odczytane wnioski umieści na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń: z wnioskiem nagłym postąpi regulaminowo, interpelacje zaś odstąpi p. Komisarzowi rządowemu, względnie Wydziałowi krajowemu.

Marszałek udziela głosu p. Witosowi przed przystąpieniem do porządku dziennego.

Przemawia p. Witos w sprawie ułatwienia jego nagłego wniosku w przedmiocie wstrzymania egzekucyj podatkowych w powiatach dotkniętych zarzą bydłą.

Marszałek udziela odpowiedzi w tej sprawie.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego punktem pierwszym jest:

Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem Komisji reformy wyborczej o wniosku nagłym p. Leo i tow. w przedmiocie reformy wyborczej.

Marszałek udziela głosu sprawozdawcy p. Głąbińskiemu.

Przemawia sprawozdawca komisji p. Głąbiński.

Marszałek odczytuje następujący wniosek komisji:

„Sejm, przyjmując do wiadomości sprawozdanie komisji dla reformy wyborczej o dotychczasowym przebiegu jej obrad nad sprawą reformy wyborczej, — poleca komisji dla reformy wyborczej, ażeby użyła wszelkich starań, by sprawozdanie komisji z projektem ustawy o zmianie krajowej ordynacji wyborczej przedłożone zostało Sejmowi jeszcze na obecnej sesji sejmowej”.

Izba uchwała ten wniosek komisji.

Następuje: Sprawozdanie komisji budżetowej o wnioskach nagłych l. s. 7529 i 7571 pp. Schätzla i tow. tudzież T. Starucha i tow. w sprawie udzielenia zapomogi pogorzelncom gminy Płaucza mała pow. brzeżańskiego.

P. Leo w zastępstwie sprawozdawcy p. Niezabitowskiego odczytuje sprawozdanie komisji, zakończone następującym wnioskiem:

Dla pogorzelnców gm. Płaucza mała pow. brzeżańskiego przewiduje się kwotę 2.500 K do dyspozycji Wydziału kraj. Wydatkiem tym obciąża się budżet krajowy na rok 1910.

Przemawia p. Schätzel i wnosi następujący wniosek, zamiast wniosku komisji:

„Dla pogorzalców gminy Płauca mała pow. brzeżańskiego przeznacza się kwotę 4000 kor. do dyspozycji Wydziału krajowego. Wydatkiem tym obciąża się budżet krajowy na rok 1910“.

Izba popiera ten wniosek p. Schätzla.

Po zamknięciu rozprawy przemawia sprawozdawca p. Leo.

Izba uchwała wniosek p. Schätzla, w miejsce wniosku komisji, po odczytaniu tego wniosku przez Marszałka.

Następuje: Sprawozdanie komisji budżetowej o wnioskach nagłych l. s. 7291, 7295, 7296, 7340 pp. Bednarskiego i tow. Stojałowskiego i tow. Winniczuka i tow. w sprawie udzielenia zapomóg pogorzalcem gmin Maniowy pow. nowotarskiego, miasteczka Kęty, Grębów i Knihinin pow. stanisławowskiego.

P. Leo w zastępstwie sprawozdawcy p. Niezabitowskiego odczytuje sprawozdanie komisji, zakończone następującym wnioskiem:

Dla pogorzalców wyż wymienionych gmin przeznacza się kwotę 1200 K do dyspozycji Wydziału kraj. Wydatkiem tym obciąża się budżet krajowy na rok 1910.

Przemawia p. Stapiński.

Marszałek zaznacza, że przemówienie p. Stapińskiego nie dotyczyło bezpośrednio przedmiotu będącego na porządku dziennym.

Po zamknięciu rozprawy p. sprawozdawca zrzeka się głosu.

Izba uchwała wniosek komisji.

Marszałek udziela głosu p. Lewickiemu.

Przemawia p. Lewicki i wnosi o zamknięcie dzisiejszego posiedzenia.

Marszałek oznajmia, że Izba znajduje się w obec formalnego wniosku p. Lewickiego o zamknięcie dzisiejszego posiedzenia, i udziela głosu p. Dudykiewiczowi.

Przemawia p. Dudykiewicz.

Przemawia p. Laskowski.

Przemawia p. Korol.

Przemawia p. Leo.

Przemawia p. Tadeusz Ciński.

Przemawia p. Stapiński.

Przemawia p. A. Brunicki.

Przemawia p. Lewicki.

Izba wniosek p. Lewickiego o zamknięcie posiedzenia odrzuca, po zamknięciu rozprawy nad tym wnioskiem formalnym.

Następuje:

Sprawozdanie komisji kolejowej o petycji Wydziału Rady powiatowej w Skalacie, oraz petycji dwóch miast Skalata i Grzymałowa w sprawie połączenia dworca kolejowego w Grzymałowie ze stacją w Chorostkowie.

Sprawozdawca p. Vivien odczytuje sprawozdanie komisji i następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm uznaje przedłużenie kolei lokalnej Borki wielkie-Grzymałów do stacji Chorostków wschodnio-galicyjskich kolei lokalnych za użyteczne i pożyteczne w interesie kraju.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby przeprowadził rokowania ze stronami interesowanymi w celu ze-

brania odpowiednich ich udziałów w kosztach budowy tej kolei.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby odniósł się do c. k. Rządu celem uzyskania oświadczenia Rządu, jakie zajmuje stanowisko w sprawie budowy przedłużenia kolei lokalnej Borki wielkie-Grzymałów do stacyi Chorostków wschodnio-galicyskich kolei lokalnych.

Od chwili rozpoczęcia odczytywania sprawozdania i wniosków komisji powstaje wrzawa, świsty, bicie pultami, trąbienie ze strony posłów klubu rusko-ukraińskiego, które trwają dalej.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną i udziela głosu p. Dudykiewiczowi.

Przemawia p. Dudykiewicz; uprasza p. Marszałka o przywrócenie spokoju w Izbie, następnie wnosi następującą poprawkę:

Wniosek III. na miejscu II.-go; II.-gi na III: komisji, w II. t. j. III. wstępie dodać:

„polecit sporządzenie projektu budowy tej i kosztorysów i przedłożył je Sejmowi na najbliższej sesyi“.

Marszałek udziela głosu p. Stapińskiemu.

Następuje spokój w Izbie.

Przemawia p. Stapiński.

Po chwili przemówienia p. Stapińskiego następują w dalszym ciągu wrzawa, świsty, trąbienie, bicie pulpitemi na ławach posłów rusko-ukraińskiego klubu i trwają dalej.

Izba uchwała bez rozprawy wniosek sekretarza p. Urbańskiego o zamknięcie rozprawy ogólnej.

Marszałek oznajmia, że do głosu zapisani są posłowie: pp. Leo, Bądzowski, Schätzel, Skarbak, Głabiński.

Doliński, Fedorowicz, Maryewski, Jahl, Michałowski, Bednarski, Sala, Rittel, Rutowski, Maiss, Urbański, Senyk, Lewicki „za“ wnioskami komisji, „przeciw“ wnioskowi komisji pp. Lubomirski K., Laskowski, Starzyński, Dembowski, Mars, T. Cieński, Korytowski, Czartoryski, Czecz, Bojko, Witos, Moysa, Teodorowicz, Baworowski, Halban, Zamoyski, Komorowski — i wzywa do wyboru mowców generalnych.

Marszałek udziela głosu p. Senykowi w sprawie formalnej.

Przemawia p. Senyk i oznajmia, że nie pyfano go czy, zapisał się do głosu „za“, czy „przeciw“ wnioskowi komisji.

Marszałek oznajmia, że przeprasza p. Senyka i zapytuje, czy p. Senyk zapisał się „przeciw“ wnioskowi komisji, czy „za“ jej wnioskami.

Przemawia p. Senyk i oświadcza, że chce mówić „przeciw“ wnioskowi komisji.

Marszałek udziela głosu p. Lewickiemu w sprawie formalnej.

Przemawia p. Lewicki i stwierdza, że zapisał się do głosu „za“ wnioskami komisji, ale oświadcza, że w myśl postanowień § 76 regulaminu zakłada protest i zapowiada wniesienie pisemnego protestu na najbliższym posiedzeniu Sejmu.

Marszałek udziela głosu p. Skarbakowi jako mowcy generalnemu „za“ wnioskami komisji.

Przemawia p. Skarbak.

Marszałek udziela głosu p. Zamoyskiemu, jako generalnemu mowcy „przeciw“ wnioskowi komisji.

Przemawia p. Zamoyski, jako generalny mowca „przeciw“ wnioskowi komisji i oświadcza, że zrzeka się głosu.

Sprawozdawca p. Vivien zrzeka się głosu.

Izba odrzuca poprawkę p. Dudykiewicza, po odczytaniu jej przez Marszałka.

Marszałek udziela głosu p. Lewickiemu w sprawie formalnej.

Przemawia p. Lewicki i wnosi o zamknięcie posiedzenia.

Izba odrzuca bez rozprawy ten formalny wniosek p. Lewickiego.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski I.—III. komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Następuje:

Sprawozdanie komisji kolejowej o wniosku p. Schätzla i tow. w sprawie połączenia kolei Lwów-Podhajce z linią kolejową Stanisławów-Husiatyn.

Sprawozdawca p. Vivien uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Wydział krajowy, aby prowadził dalsze pertraktacje z c. k. Rządem co do przedłużenia kolei Lwów-Podhajce do jednej ze stacji kolei państwowej Stanisławów-Husiatyn i z wyniku tych rokowań zdał sprawę na najbliższej sesji sejmowej.

Marszałek udziela głosu p. Krzeczunowiczowi.

Przemawia p. Krzeczunowicz i wnosi następującą rezolucję:

„Wzywa się Wydział krajowy ażeby także wziął pod rozwagę możliwość połączenia stacji Podhajce z jedną ze stacji kolei podolskiej“.

Marszałek udziela głosu p. Schätzlowi.

Przemawia p. Schätzl i wnosi:

1. Upoważnia się Wydział krajowy do wypracowania projektu generalnego dla połączenia kolejowego stacji Podhajce z jedną z istniejących stacji kolei podolskich w porozumieniu z c. k. Rządem ustalić się mającej.

2. Upoważnia się Wydział krajowy do zaliczenia na powyższe koszty z funduszu krajowego kolejowego potrzebnych środków, z zastrzeżeniem zwrotu zaliczonej kwoty z ustanowić się mającego przyszłego funduszu budowy tej kolei.

Marszałek udziela głosu p. Senykowi.

Przemawia p. Senyk i uprasza Marszałka, by przywrócił spokój w Izbie.

Marszałek oznajmia, że od posłów zależy by był spokój, starania jego kilkakrotne o przywrócenie spokoju są bezskuteczne, że udzielił głosu p. Senykowi, któremu służy prawo skorzystania z udzielonego głosu, lub nie, i uprasza mówcę, by mówił do przedmiotu.

Przemawia p. Senyk i uprasza o przerwanie posiedzenia.

Marszałek oznajmia, że odmawia temu żądaniu p. Senyka i wzywa go, by dalej przemawiał, w przeciwnym razie będzie uważał, że p. Senyk zrzekł się głosu.

Przemawia p. Senyk i uprasza ponownie o przerwanie posiedzenia.

Marszałek oznajmia, że odmawia temu życzeniu p. Senyka.

Przemawia dalej p. Senyk i uprasza o przywrócenie porządku w Izbie, oraz o pozwolenie dokończenia przemówienia na następnym posiedzeniu,

Marszałek odmawia temu żądaniu.

Przemawia dalej p. Senyk.

Marszałek oznajmia, że do głosu zapisany jest p. Wasung i zapytuje, czy żąda kto głosu.

Nikt głosu nie żąda wobec czego Marszałek stwierdza, że rozprawa została zamkniętą i udziela głosu zapisanemu do głosu p. Wasungowi.

Przemawia zapisany do głosu p. Wasung.

Przemawia sprawozdawca p. Vivien i przyjmuje rezolucję p. Krzczunowicza i wnioski p. Schätzla.

Izba uchwała wniosek komisji.

Marszałek odczytuje rezolucję następującą p. Krzczunowicza:

Wzywa się Wydział krajowy, ażeby także wziął pod rozwagę możliwość połączenia stacyi Podhajec z jedną ze stacyi kolei podoiskiej.

Izba bez rozprawy uchwała tę rezolucję p. Krzczunowicza, a następnie uchwała bez rozprawy oraz w oddzielnych głosowaniach następujące wnioski dodatkowe p. Schätzla:

1) Upoważnia się Wydział krajowy do wypracowania projektu generalnego dla połączenia kolejowego stacyi Podhajec z jedną z istniejących stacyi kolei podolskich w porozumieniu z c. k. Rządem ustalić się mającej.

2) Upoważnia się Wydział krajowy do zaliczenia na powyższe koszty z funduszu krajowego kolejowego potrzebnych środków, z zastrzeżeniem zwrotu zaliczonej kwoty z ustanowić się mającego przyszłego funduszu budowy tej kolei.

Następuje:

Sprawozdanie komisji drogowej o przedłożeniu Wydziałowi krajowemu w sprawie ukrajowienia dróg.

Sprawozdawca p. Jędrzejowicz uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm uznaje po myśli ustępu pierwszego § 2. ustawy drogowej z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155 następujące drogi za krajowe:

1. Drogę Wrocławską w obrębie pow. krakowskiego na długości 13·7 km.

2. Drogę Liszki-Czernichów w obrębie pow. krakowskiego na długości 9·0 km.

3. Drogę Kraków-Kobierzyn w obrębie pow. wielickiego na długości 2·5 km.

4. Drogę Bochnia-Limanowa w obrębie pow. bocheńskiego i limanowskiego na długości 34·3 km.

5. Drogę Bogumiłowice - Zakliczyn w obrębie pow. brzeskiego i tarnowskiego na długości 21·4 km.

6. Drogę Tarnów-Gronnik w obrębie pow. tarnowskiego na długości 27·7 km.

7. Drogę Grybów-Zborowice w obrębie pow. grybowskiego na długości 21·8 km.

8. Drogę Rzeszów-Tarnobrzeg w obrębie pow. rzeszowskiego 17·2, kolbuszowskiego 31·6 i tarnobrzecznego 21·7 na długości 70·5 km.

9. Drogę Grabownica-Brzozów-Jasienica w obrębie pow. brzozowskiego na długości 19·0 km.

10. Drogę Sądowa Wisznia-Jaworów w obrębie pow. mościskiego i jaworowskiego na długości 18·8 km.

11. Drogę Dachnów-Lubaczów Niemirów-Magierów-Dobrosin w obrębie pow. cieszanowskiego, jaworowskiego i rawskiego na długości 48·2 km.

12. Drogę Jaworów-Niemirów w obrębie pow. jaworowskiego i rawskiego na długości 16·6 km.

13. Drogę Gródek-Jaryna w obrębie pow. gródeckiego na długości 16·4 km.

14. Drogę Krystynopol-Brody w obrębie pow. sokalskiego i kamioneckiego na długości 22·9 km.

15. Drogę Brody-Założce w obrębie pow. brodzkiego na długości 41·1 km.

16. Drogę Założce-Mszaniec-Tarnopol w obrębie pow. brodzkiego na długości 4·4 km.

17. Drogę Niżniów-Żyznomierz w obrębie pow. tłumackiego i buczackiego na długości 34·1 km.

18. Drogę Załucze-Kosów w obrębie pow. śniatyńskiego i kosowskiego na długości 36·0 km.

19. Drogę Kosów-Jasionów górny w obrębie pow. kosowskiego na długości 16·3 km.

20. Drogę Jezierna-Denysów-Podhajce w obrębie pow. podhajckiego na długości 30·5 km.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu :

a) ażeby z rokiem 1911 powyższe drogi objął w administrację kraju ;

b) objęcie poszczególnej drogi nastąpi na podstawie szczegółowego przez Wydział powiatowy przedłożonego inwentarza, obejmującego całą własność ruchomą i nieruchomą funduszu drogi w określeniu zawartem w § 74. ust. z dnia 5. października 1907. Dz. ust. kraj. Nr. 130, — przyczem własność nieru-

choma winna być odgraniczoną stałymi znakami ;

c) drogi obejmowane w zarząd kraju winny się znajdować w stanie należytej normalnej konserwacji ;

d) przed objęciem poszczególnych dróg w zarząd kraju winny odnośnie reprezentacje powiatowe przyjąć w formie aktu notaryalnego zeznanego na podstawie uchwały Rady powiatowej obowiązek należytego uporządkowania najdalej w przeciągu lat dziesięciu własnym kosztem i staraniem stanu własności ukrajowionej drogi oraz pełną odpowiedzialność tak wobec stron interesowanych jak i funduszu krajowego za wszelkie zobowiązania powiatu i pretensye stron trzecich z powodu zajęcia na cele drogowe nieruchomości lub ruchomej własności oraz za wszelkie należytości powiatu z tytułu robót drogowych, przedsięwziętych przed objęciem drogi w zarząd kraju.

III. Petycje powiatów : Ropczyce Ls. 6.678, Lwów Ls. 6.796, Mielec Ls. 7.149, Rohatyn Ls. 6.244, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania, czy i o ile mieszczą się w programie dalszego ukrajowienia dróg.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną i udziela głosu p. Abrahamowiczowi.

Przemawia p. Abrahamowicz.

Marszałek udziela głosu p. Czeczowi.

Przemawia p. Czecz.

Po zamknięciu rozprawy przemawia sprawozdawca p. Jędrzejewicz.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski I—III. komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gminnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie przyłączenia do miasta Krakowa gminy i obszaru dworskiego Płaszów.

P. Leo w zastępstwie sprawozdawcy p. Sarego uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić: dołączony % projekt ustawy — oraz następujące rezolucje:

1. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby podania sądowe i uchwały hipoteczne w sprawie przeniesienia nieruchomości majątku gminy Płaszowa na rzecz gminy miasta Krakowa uwolnił od należyłości skarbowych.

2. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby utrzymał dzisiejszy wymiar podatku domowo-czynszowego w gminie Płaszów i na obszarze dworskim Płaszów do miasta Krakowa przyłączyć się mających, w uwzględnieniu okoliczności, że na dzisiejszym terytorium miasta Krakowa podatek domowo-czynszowy został po myśli ustawy z dnia 10. sierpnia 1905 Nr. 133 Dz. p. p. stopniowo obniżony do poziomu stopy podatku domowo-czynszowego w gminie Płaszów.

U s t a w a

z dnia w przedmiocie przyłączenia do miasta Krakowa gminy i obszaru dworskiego Płaszów, wyłączenia tychże z okręgu Rady powiatowej Wielickiej oraz w przedmiocie zmiany §. 18. § 30. ust. ostatni i § 53. ust. 1) statutu stoł. król. miasta Krakowa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Gmina Płaszów oraz obszar dworski Płaszów, położone w autonomicznym powiecie Wielickim, zostają połączone z miastem Krakowem w jedną gminę miejscową pod wspólną nazwą stołeczne królewskie m. Kraków.

Art. II.

Wskutek tego połączenia przestają gmina Płaszów i obszar dworski Płaszów istnieć jako samodzielne jednostki administracyjne.

Art. III.

Równocześnie z przyłączeniem do Krakowa zostają gmina Płaszów i obszar dworski Płaszów wyłączone z okręgu Rady powiatowej Wielickiej.

Art. IV.

Gmina miasta Krakowa przejmuje prawa i obowiązki gminy Płaszowa z wyjątkiem praw i obowiązków, wypływających z takich umów, które potrzebują do ważności swej zatwierdzenia przez władze przełożone, a które zatwierdzenia tego do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy jeszcze nie użyły.

Art. V.

Gmina miasta Krakowa obowiązana jest ściśle dopełnić zobowiązań przyjętych mocą zawartych z gminą Płaszów i obszarem dworskim Płaszów umów, zatwierdzonych uchwałą Rady m. Krakowa z dnia 9. lipca 1910.

Nad ściśłem dopełnieniem powyższych zobowiązań czuwać będzie Wydział krajowy, któremu w tym celu służy prawo zarządzić stosowne środki zaradcze.

Gdyby Rada miejska nie wstawiła we właściwym czasie w swój budżet kwoty, potrzebnej na pokrycie wydatków, połączonych z wypełnieniem ta-

kiego zobowiązania, będzie miał Wydział krajowy prawo kwotę tę wstawić do budżetu miejskiego.

Art. VI.

Oprócz wymienionych w art. VII. ustęp b) ustawy z dnia 13. listopada 1909 r. Nr. 148. Dz. u. kr. oraz w art. VII. ustawy w przedmiocie przyłączenia do miasta Krakowa gminy Dąbie z Beszczem i Głębinowem tudzież gminy Ludwinów i obszaru dworskiego Ludwinów świadczeń na rzecz Rady powiatowej w Wieliczce, obowiązana jest gmina miasta Krakowa uiścić tejże Radzie powiatowej:

a) w pierwszych 20 latach po przejściu gminy Płaszów i obszaru dworskiego Płaszów pod zarząd Rady miejskiej i Magistratu stoł. król. m. Krakowa corocznie sumę 1965 kor. w ratach kwartalnych z dołu;

b) w pierwszym roku po przejściu gminy Płaszów i obszaru dworskiego Płaszów pod zarząd Rady miejskiej i Magistratu miasta Krakowa jednorazowo sumę 13.707 K.

Art. VII.

Z dniem wcielenia do król. stoł. m. Krakowa gminy Płaszów i obszaru dworskiego Płaszów (art. XIII.) przechodzi na gminę miasta Krakowa obowiązek utrzymywania znajdujących się na wcielonym do miasta Krakowa obszarze dróg gminnych i powiatowych, jako dróg miejskich.

Art. VIII.

Prawo propinacyjne na terytoryach gm. Płaszów i obszaru dworskiego Płaszów, do miasta Krakowa tą ustawą przyłączonych, pozostaje niezmienione do końca r. 1910.

Po roku 1910 terytorya te podlegać będą przepisom obowiązującym dla m. Krakowa (art. I. ustawy krajowej z dnia

20. grudnia 1905. Dz. u. kr. Nr. 11 ex 1906).

Art. IX.

Ustawy krajowe, obowiązujące w mieście Krakowie, mają obowiązywać także i w powstałym przez przyłączenie gm. Płaszów i obszaru dworskiego Płaszów powiększonym terytoryum m. Krakowa, o ile tą ustawą dla tego terytoryum osobne przepisy nie zostały wydane.

W sprawie przepisów budowlanych dla terytoryów przyłączonych do miasta Krakowa gmiń i obszarów dworskich wydane zostaną w drodze ustawy krajowej osobne postanowienia z uwzględnieniem zawartych umów (art. V.) i stosunków miejscowych.

Do czasu ustawodawczego uregulowania powyższych stosunków obowiązywać będzie w przyłączonych terytoryach ustawa budownicza dla m. Krakowa z dnia 18. lipca 1883, Dz. u. kr. Nr. 63, zmieniona częściowo ustawą z dnia 28. marca 1905, Dz. u. kr. Nr. 57 i ustawą z dnia 28. marca 1910 Dz. u. kr. Nr. 89, z następującymi wyjątkami:

1. Istniejące dotąd na całym obszarze, do miasta Krakowa niniejszą ustawą przyłączonym, nieogniotrwałe pokrycia dachów winny być w ciągu lat 15, licząc od dnia wejścia w życie tej ustawy, zamienione na ogniotrwałe.

2. Rada m. Krakowa jest upoważniona do wydania z uwzględnieniem zawartych umów (Art. V.) i miejscowych stosunków, przejściowych przepisów co do urządzenia, względnie przeobrażenia dołów kloaczych i gnojowisk, oraz co do przebudowy istniejących budynków mieszkalnych i gospodarczych.

Art. X.

Postanowienia art. XI. §. 18, § 30. ustęp ostatni i § 53. ust. 1) ustawy z.

dnia 13. listopada 1909 r. Nr. 148 Dz. u. kr. znosi się w ich dotychczasowem brzmieniu, a natomiast opiewać mają, jak następuje:

§ 18.

Rada miejska składa się z 87 członków (radców miejskich).

Z powyższej ilości członków Rady miejskiej wybierają wyborcy zamieszkali na terytorium Krakowa, jakie istniało przed dokonaniem przyłączeniem sąsiednich gmin i obszarów dworskich, 72 radców, a wyborcy zamieszkali na terytorjach, przyłączonych obecnie do Krakowa gmin i obszarów dworskich 15 radców. W szczególności zaś wybierają wyborcy zamieszkali na terytorium dotychczasowej gminy; Ludwinów 1 radcę, Zakrzówek z Kapelanką 1 radcę. Dębniki 1 radcę, Półwsie Zwierzynieckie 1 radcę, Zwierzyniec 1 radcę, Czarna wieś z Kawiorami 1 radcę, Nowa Wieś Narodowa 1 radcę, Łobzów 1 radcę, Krowodrza 2 radców, część Prądnika Białego oraz część Prądnika Czerwonego i Olszy 1 radcę, Grzegórzki-Piaski 1 radcę, Dąbie z Beszczem i Głębinowem 1 radcę, Płaszów 2 radców.

Wyborcy zamieszkali na przyłączonych do Krakowa obszarach dworskich będą wykonywali czynne prawo wyborcze razem z wyborcami tej gminy, z którą obszar dworski wspólną nosi nazwę.

Członków Rady miejskiej wybierają członkowie gminy, prawo głosowania mający. Gdyby powyższa liczba radców miejskich pomiędzy jednym a drugim wyborem przez śmierć lub rezygnację lub utratę urzędów się zmniejszyła, wtedy Rada miejska do pełnienia obowiązków radców przyzwie tych, którzy przy odnośnym wyborze po wybranych w kole, oddziale lub okręgu wyborczym, do którego ubył radca należał, największą liczbę głosów otrzymali. Radcy przez Radę miejską przybrani, tylko do

najbliższych wyborów obowiązki pełnić będą (§ 45).

§ 30 ustęp ostatni

Wyborcy wszystkich innych przyłączonych do Krakowa gmin sąsiednich, o ile im według § 18. niniejszego statutu służby prawo wyboru własnych reprezentantów do Rady miejskiej, wybierać ich będą w okręgach odpowiadających granicom, jakie gminy te posiadały w czasie przyłączenia ich do miasta Krakowa, powiększonym o terytorium obszaru dworskiego, posiadającego z gminą wspólną nazwę.

§ 53. ustęp pierwszy.

W razie rozwiązania Rady miejskiej przez polityczną władzę krajową mają być najdalej do sześciu tygodni ogłoszone i rozpisane nowe wybory 87 członków Rady.

Art. XI.

Czas trwania mandatu członków Rady miasta, wybranych z terytorium Krakowa, jakie istniało przed obecnym przyłączeniem gminy Płaszów i obszaru dworskiego Płaszów, nie doznaje zmiany przez obecne rozszerzenie granic miasta Krakowa.

Art. XII.

Wybór członków Rady miasta Krakowa z okręgu utworzonego z powodu przyłączenia do miasta Krakowa gminy Płaszów i obszaru dworskiego Płaszów nastąpi po myśli przepisów tego statutu zaraz po faktycznem przejęciu tych gmin i obszarów dworskich pod zarząd gminy miasta Krakowa.

Wybrani z powyższego okręgu nowi członkowie Rady miasta pełnić będą swe funkcyje aż do najbliższych wyborów do Rady miasta, poczem nastąpią tak na terytorium miasta Krakowa, jakie istniało przed przyłączeniem gminy Płaszów i obszaru dworskiego Płaszów,

jakoteż i na terytorium Krakowa, powstałem przez przyłączenie tej gminy i obszaru dworskiego, nowe wybory po myśli przepisów, zawartych w art. X. tejsze ustawy i w odnośnych paragrafach obowiązującego w Krakowie statutu miejskiego.

Art. XIII.

Termin, w którym gmina Płaszów i obszar dworski Płaszów przejdą pod zarząd Rady miejskiej i Magistratu stoł. król. m. Krakowa, wyznaczy c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Z dniem tym przestaną na przyłączonych obecnie do m. Krakowa terytorjach obowiązywać ustawy krajowe, którym one jako gmina wiejska względnie obszar dworski i składowe części autonomicznego powiatu podlegały, a natomiast zaczną obowiązywać ustawy krajowe (art. IX.), którym podlega miasto Kraków.

Z dniem powyższym zostanie rozwiązana Rada gm. w Płaszowie.

Do terminu w niniejszym artykule oznaczonego pozostanie w terytorjach do m. Krakowa przyłączonych nadal w mocy urzędowa działalność c. k. Władz państwowych i administracyjnych.

Art. XIV.

Od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy, zarząd gm. Płaszów nie może bez zgody Prezydenta m. Krakowa zaciągać nowych zobowiązań ani też zawierać umów, względnie przedsiębrać czynności, któreby pociągały za sobą zmiany w stanie posiadania, obciążenia lub używania majątku i dobra gminnego, oraz nie może czynić wydatków budżetem gminnym nieprzewidzianych. Budżety uchwalone w powyższym czasie przejściowym na rok następny przez Radę gminną, muszą być za-

twierdzone przez Prezydenta miasta Krakowa.

Przeciw odmowie Prezydenta miasta Krakowa przysługuje jednak Radzie gminnej prawo wniesienia zażalenia do Wydziału krajowego, który rozstrzyga ostatecznie.

C. k. Namiestnictwo i Wydział krajowy zarządzają, aby działalność urzędów państwowych i autonomicznych, o ile ona dotyczy przyłączonych niniejszą ustawą gminy i obszaru dworskiego, jak najspieszniej przekazaną została gminie m. Krakowa w zakresie, statutem tejsze gminy określonym.

C. k. Namiestnictwo zarządzi również, aby w miejsce c. k. Władz państwowych, właściwych dotychczas dla gminy Płaszów i obszaru dworskiego Płaszów do m. Krakowa niniejszą ustawą przyłączonych, czynności odnośne objęły c. k. Władze państwowe, właściwe dla miasta Krakowa.

Wydział krajowy wyda odpowiednie zarządzenia, aby majątek i dobro gminne przez gminę Płaszów do miasta Krakowa przyłączoną temuż miastu inwentarycznie oddane zostały.

Art. XV.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. XVI.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną i udziela głosu p. Czeczowi.

Przemawia p. Czecz i wnosi rezolucję następującą:

Sejm wzywa Wydział krajowy aby powiat Wieliczka przy akcji ukrajowienia dróg — wobec jego trudnego położenia finansowego był odpowiednio uwzględnionym.

Marszałek udziela głosu p. Lewickiemu w sprawie formalnej.

Przemawia p. Lewicki i zapowiada wniesienie protestu.

Podczas przemówienia p. Lewickiego następuje spokój w Izbie.

Marszałek udziela głosu p. Halbanowi.

Przemawia p. Halban i wnosi następującą dodatkową rezolucję, w zastępstwie p. Wodzickiego:

3. W myśl dyrektywy wydanej Wydziałowi krajowemu uchwałą z dnia 12. listopada 1904 r.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby bezzwłocznie przystąpił do przeprowadzenia rokowań z gminą kr. stoł. miasta Krakowa i miasta Podgórze w sprawie połączenia się tych obu miast i przedłożył Sejmowi na najbliższej sesji sprawozdanie w tej sprawie wraz z projektem odnośnej ustawy krajowej.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej przemawia sprawozdawca p. Leo i przyjmuje tę rezolucję p. Wodzickiego, zgłoszoną przez p. Halbana.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej przedewszystkiem nad ustawą.

Sekretarz p. Urbański wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc.

Izba uchwała przyjęcie powyższej ustawy en bloc, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sekretarza p. Urbańskiego przystąpić do trzeciego czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Izba uchwała następnie w rozprawie szczegółowej bez rozprawy i oddzielnie rezolucje 1 i 2 komisji, które p. sprawozdawca kolejno odczytuje.

Następnie uchwała Izba bez rozprawy następującą rezolucję p. Czecha, po poprzednim odczytaniu jej przez Marszałka:

„Sejm wzywa Wydział krajowy aby powiat Wieliczka przy akcji ukrajowienia dróg — wobec jego trudnego położenia finansowego był odpowiednio uwzględnionym.

Wkońcu oddzielnie i bez rozprawy uchwała Izba po poprzednim poparciu następującą rezolucję p. Wodzickiego, zgłoszoną przez p. Halbana, po odczytaniu jej przez Marszałka:

W myśl dyrektywy wydanej Wydziałowi krajowemu uchwałą z dnia 12. listopada 1904 r.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby bezzwłocznie przystąpił do przeprowadzenia rokowań z gminą kr. stoł. miasta Krakowa i miasta Podgórze w sprawie połączenia się tych obu miast i przedłożył Sejmowi na najbliższej sesji sprawozdanie w tej sprawie wraz z projektem odnośnej ustawy krajowej.

Następuje:

S p r a w o z d a n i e

Komisji bankowej o sprawozdaniach Wydziału krajowego w przedmiocie Galicyjskiej Kasy oszczędności za lata 1908 i 1909 tudzież w przedmiocie podwyższenia gwarancyi kraju dla wkładek w Galicyjskiej Kasie oszczędności we Lwowie.

Sprawozdawca p. Paygert uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie Galicyjskiej Kasy oszczędności we Lwowie z 20. sierpnia 1909 r. i z 19. sierpnia 1910 r.

2. Sejm udziela Zarządowi Galicyjskiej Kasy oszczędności we Lwowie absolutorium z rachunków tej Kasy za lata 1908 i 1909.

3. Sejm zmieniając uchwały z 27. lutego 1899, z 18. listopada 1902, z 7. listopada 1904 i z 15. października 1909, postanawia: jak długo trwa gwarancya kraju w artykule pierwszym powyższej uchwały z dnia 27. lutego 1899 (Dz. u. kr. Nr. 35.) określona, nie może stan kapitałów wkładowych w Galicyjskiej Kasie oszczędności we Lwowie ulokowanych przewyższyć sumy 120,000.000 K.

Suma ta może być zmienioną tylko na podstawie uchwały Sejmu krajowego.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną i udziela głosu p. Maryewskiemu.

Przemawia p. Maryewski.

Przemawia p. Lewicki i zapowiada wniesienie protestu, wnosi o zamknięcie posiedzenia, a zarazem żąda skonstatowania kompletu w Izbie.

W początku przemówienia p. Lewickiego wrzawa, gwizdy, trąbienie, bicie pultami i hałas w Izbie ucichają, następnie zaraz wybuchają ponownie i trwają dalej, przy końcu przemówienia p. Lewickiego następuje spokój w Izbie.

Marszałek zapytuje czy żąda kto głosu.

Nikt głosu nie żąda, Marszałek oznajmia, że rozprawa została zamknięta.

Marszałek wzywa p. p. sekretarzy do obliczenia obecnych w Izbie posłów,

a po chwili oznajmia, że Izba jest w komplecie, albowiem jest 88 posłów.

Izba odrzuca wniosek p. Lewickiego o zamknięcie posiedzenia, następnie p. sprawozdawca zrzeka się głosu, wreszcie oddzielnie uchwała Izba wniosek p. sprawozdawcy o przyjęcie wniosków Komisji en bloc, poczem osobno uchwała en bloc wnioski 1—3 Komisji.

W czasie uchwalania tych wniosków wrzawa, krzyki, gwizdy, bicie pultami i trąbienie wybuchają napowrót i trwają dalej.

Następuje:

S p r a w o z d a n i e

Komisji sanitarnej w sprawie nadania nowo zbudowanemu szpitalowi w Horodence charakteru szpitala powszechnego i publicznego.

Sprawozdawca p. Bednarski uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić

załączoną % ustawę

nadająca szpitalowi w Horodence charakter szpitala powszechnego i publicznego.

U s t a w a

z dnia nadająca szpitalowi w Horodence charakter szpitala powszechnego i publicznego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Szpital w Horodence zostaje uznany za powszechny i publiczny.

Art. II.

Komitet szpitalny składać się ma :

- a) z delegata Wydziału krajowego,
- b) z prezesa Rady powiatowej w Horodence lub jego zastępcy,
- c) z delegata Rady powiatowej,
- d) z dyrektora szpitala.

Art. III.

W przyszłości połowę kosztów budowy nowego, odbudowy, lub rozszerzenia starego gmachu szpitalnego, tudzież wewnętrznego urządzenia do budowanej części ponosić będzie powiat w Horodence.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy powierzam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda.

Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sekretarz p. Urbański wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc.

Izba uchwała przyjęcie powyższej ustawy en bloc poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sekretarza p. Urbańskiego przystąpić do trzeciego czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje:

S p r a w o z d a n i e

komisji drogowej z czynności departamentu IV. Wydziału krajowego w sprawach drogowych, za czas od 1. kwie-

tnia 1908 do 30. czerwca 1909 i od 1. lipca 1909 do 30. czerwca 1910.

Sprawozdawca p. Urbański, uwolniony na wniosek sekretarza p. Wasunga od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdania Wydziału krajowego z czynności departamentu IV. w sprawach drogowych za czas od 1. kwietnia 1908 do 30. czerwca 1910 do wiadomości.

2. Sejm uznaje potrzebę wydatnego podwyższenia dotacji z funduszków krajowych na zasiłki przeznaczone po myśli § 15. u. drog. na utrzymanie dróg powiatowych i gminnych.

3. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w drodze konstytucyjnej wyjednał na r. 1911 i w latach następnych wydatną subwencję ze Skarbu państwa na budowę i utrzymanie dróg konkurencyjnych.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną i udziela głosu p. Stapińskiemu.

Przemawia p. Stapiński.

Marszałek udziela głosu p. Wasungowi.

P. Wasung zrzeka się głosu.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej p. sprawozdawca zrzeka się głosu.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski od 1—3 komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Następuje:

S p r a w o z d a n i e

Komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego o kra-

jowej szkole ogrodniczej w Tarnowie, Zakładzie sadowniczym w Zaleszczykach, Szkole ogrodniczej na Wulce kapitańskiej i o popieraniu sadownictwa w kraju za rok 1909/1910.

Sprawozdawca p. J. Brunicki uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego.

2. Sejm uchwała kredyt nadzwyczajny na kosztą budowy szklarni w krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie i na Wulce kapitańskiej, dla każdej z nich kosztem po 33.000 koron, oraz kredyt koron 11.360 na rozprowadzenie wody w ogrodzie szkoły tarnowskiej i wstawienie tych kredytów do Rubryki X. budżetu krajowego na rok 1911.

3. Sejm przyznaje dodatek aktywny kierownikowi krajowej szkoły ogrodniczej na Wulce kapitańskiej w kwocie koron 300 rocznie a nauczycielowi-instruktorowi tejże szkoły takież dodatek w kwocie 240 koron rocznie.

4. Sejm poleca wypracowanie kosztorysów i wstawienie do budżetu na rok 1912 kwoty potrzebnej na odpowiednie wodociągi w ogrodzie szkoły ogrodniczej na Wulce kapitańskiej.

5. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by w budżet na rok 1912 wstawił odpowiednią kwotę na krajowego inspektora ogrodnictwa i w swoim czasie, rozpiął odpowiedni konkurs, celem obsadzenia tej posady.

6. Petycję L. 7.081 Wydziału powiatowego w Wieliczce o subwencję odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia po myśli wywodów Komisji w treści sprawozdania zawartych.

7. Petycję L. 6.935 ruskiego Towarzystwa Narodnego domu w Szczytowiech odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną i udziela głosu p. Wasungowi.

Przemawia p. Wasung.

Po zamknięciu rozprawy i zrzeczeniu się głosu przez p. sprawozdawcę, Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Izba uchwała bez rozprawy wniosek sekretarza p. Urbańskiego o przyjęcie en bloc wniosków komisji, poczem uchwała en bloc powyższe wnioski 1—7 komisji.

Następuje:

S p r a w o z d a n i e

Komisji budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego o poborze krajowych opłat szynkarskich i zwiększonej opłaty od piwa.

Sprawozdawca p. Urbański uwolniony na wniosek sekretarza p. Wasungą od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o poborze krajowych opłat szynkarskich i zwiększonej opłaty od piwa, począwszy od dnia 1. stycznia 1911.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do obsadzenia extra statum posad w oddziale conceptowym i rachunkowym w razie przydzielenia urzędników tych oddziałów do biura poboru opłat szynkarskich.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną i udziela głosu p. Landauowi.

Przemawia p. Landau i wnosi następującą rezolucję:

Wzywa się c. k. Rząd, aby przy załatwieniu rekursów w sprawach udzielenia koncesyi szynkarskich i przy rozdawnictwie koncesyi dotąd nierozdzielonych możliwie uwzględnił te osoby, które dotąd przemysł szynkarski wykonywały.

Marszałek udziela głosu p. Stapińskiemu.

Przemawia p. Stapiński.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej przemawia sprawozdawca p. Urbański.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy wnioski I. i II. Komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Następnie popiera i uchwała Izba bez rozprawy rezolucję następującą p. Landaua:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby przy załatwieniu rekursów w sprawach udzielenia koncesyi szynkarskich i przy rozdawnictwie koncesyi dotąd nierozdzielonych możliwie uwzględnił te osoby, które dotąd przemysł szynkarski wykonywały“, — Po odczytaniu tej rezolucyi przez Marszałka

Następuje:

S p r a w o z d a n i e

komisji kolejowej o wniosku pośła Witosy i tow. w sprawie otwarcia przystanku kolejowego w Woli rzędzińskiej dla ruchu osobowego i towarowego.

Sprawozdawca p. Kolischer uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby jak najprędzej w drodze właściwej spowodował należyte otwarcie przystanku kolejowego w gminie Wola Rzędzińska już istniejącego, dla ruchu osobowego i towarowego.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek komisji.

Następuje spokój w Izbie.

Marszałek oznajmia, że z powodu nieobecności w Izbie p. sprawozdawcy odpadają ostatnie trzy punkty porządku dziennego

t. j. odpadają:

Sprawozdanie komisji prawniczej w przedmiocie petycji gmin Boberka, Lipie, Dźwiniacz górny, Dydowia, Łokieć, Łopuszanka lechnowa, Michniowiec, Bystre i Czarna o wydzielenie ich z okręgu c. k. Sądów powiatowych w Turce, Starym Samborze i Ustrzykach, a przydzielenie do c. k. Sądu powiatowego w Lutowiskach.

Sprawozdanie komisji prawniczej w przedmiocie utworzenia c. k. Sądu powiatowego w Tyrawie wołoskiej.

Sprawozdanie komisji prawniczej w przedmiocie kreowania nowego sądu powiatowego w Uściu zielonem.

Marszałek stwierdza, że inne punkty porządku dziennego zostały wyczerpane.

Marszałek zamyka posiedzenie, nznaczając następne na dzień 5. listopada 1910 godz. 9. przed południem i ustanawia porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godzina 4 minut 45. po południu.

Marszałek krajowy:

Stanisław Badeni w. r.

Sekretarze:

Mieczysław Urbański w. r.

Jan Wasung w. r.

Do niniejszego protokołu dołącza się, w myśl przepisów § 76. regulaminu Sejmowego następujące protesty p. p. Lewickiego, Dudykiewicza i tow. i oświadczenie na nie. (Zobacz protokół obrad 104 pos. z 5/11 1910 i 105 pos. z 7/11 1910 r.)

Do

J. E. Stanisława hr. Badeniego

Marszałka krajowego

we Lwowie.

Podpisani posłowie Sejmu kraj. Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księst. Krakowskiem wnoszą niniejszem po myśli § 76. regul. sejm.

Protest

przeciw niezgodnemu z regulaminem postępowaniu, które zaszło dnia 3-go listopada 1910 r. na 103 posiedzeniu I. sesyi IX. peryodu Sejmu galicyjskiego

W szczególności:

W sprawozdaniu stenograficznem, tego posiedzenia sejmowego galicyjskiego stwierdzono, że począwszy od 4-go punktu porządku dziennego w czasie narad był hałas, krzyki, świsty, bicie pulkami i t. d.

Podpisani konstatują, że w czasie rzekomych narad na tem posiedzeniu począwszy od 4-go punktu był taki hałas, krzyki, świsty, że nie było słycać ani sprawozdawców, ani mowców, ani Marszałka.

Dowodem tego, że pojedynczy mowcy domagali się od Marszałka, by umożliwił im przemawiać.

Stenografowie nie ze swych miejsc, ale koło samych mowców — spisywali z ust ich cokolwiek z mów, po większej części nie spisywali nic, bo z przyczyny niezwykłego hałasu mimo że stali przy mowcach, nie byli w możności słycać

mowy, jak to miało miejsce przy mowach posłów, Dudykiewicza, Senyka, Kost'a Lewickiego.

Z przyczyny tej odebrana była możność posłom brania udziału w naradach, nie było słycać ani sprawozdawców, tak że nikt nie wiedział jaki punkt porządku dziennego jest przedmiotem dyskusyi i tylko z nazwiska sprawozdawcy można było domyśleć się — co jest przedmiotem rzekomych obrad — ani przemówień mowców, ani słów Marszałka, ani nawet własnych słów nie było słycać.

Prawdopodobnie nie słycał i Marszałek posłów, na co wskazuje fakt, że zgłaszających się do głosu posłów O. Senyka i Dr. Lewickiego zapisał mylnie a mianowicie — pierwszego z nich jako mowcę „pro“ podczas gdy on zgłosił się jako mowca „contra“ a drugiego jako mowcę do „meritum“ podczas gdy on zgłosił się do głosu w sprawie formalnej.

Głosowanie odbyło się również w sprzeczności z postanowieniami regulaminu, bo posłowie głosowali na znak dany przez sprawozdawcę lub sekretarza sejmowego i to nie ze swoich miejsc lecz zebrani około trybuny sprawozdawcy.

Przeciw takiemu prowadzeniu narad, protestował kilkakrotnie poseł Lewicki.

A ponieważ według postanowień § 39. i następnych regulaminu sejm. rozprawy sejmowe muszą być ustne, wszystkim posłom zrozumiałe i dostępne, dlatego nie ulega najmniejszej wątpliwości, że wszystkie rzekomo powzięte uchwały od 4-go do 13-go punktu porządku dziennego 103 posiedzenia sejmowego z 3-go listopada 1910 są nieważne — na co wnosimy ten protest i na odczytanie tegoż na najbliższem posiedzeniu Sejmu i dołączenie go do protokołu narad.

Dr. Kost' Lewicki, Dr. Jan Makuch, T. Staruch, Dr. Petruszewicz, Z. Skwarko, Michał Sodomora, Jan Kiweluk, Paweł Dumka, Antoni Staruch, Łazarz Winniczuk, Jan Sandulak, Dr. Kurowiec.

Do Wysokiego Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Protest

posta Dudykiewicza i tow. z powodu niezgodnego z regulaminem przeprowadzenia posiedzenia I. sesji IX. peryodu, odbytego dnia 3. b. m. 1910 r.

Na podstawie § 76. regulaminu z 10. października 1907 r. obowiązującego Wys. Sejm i jego Marszałka, oświadczamy i równocześnie wnosimy następujący protest:

W protokole 103. posiedzenia I. sesji IX. peryodu Sejmu, odbytego dnia 3. listopada 1910 powiedziano, że porządek dzienny tego posiedzenia oprócz trzech ostatnich punktów (14—16) został przeprowadzony i uchwalony.

Przeprowadzenie i uchwalenie tego porządku dziennego, obejmującego oprócz spraw mniej ważnych (punkt 4., 5., 9., 13.), sprawy pierwszorzędnej wagi dla całego kraju, jak punkty 6—8 i 10—12, nastąpiło z jawnem i świadomem naruszeniem przepisów regulaminu, praw poselskich i autorytetu Sejmu.

Posiedzenie Sejmu odbyło się pomimo jednomyślnego przedłożenia całej reprezentacji ruskiego narodu, odłożyć posiedzenie i mimo protestów przeciw prowadzeniu posiedzenia niezgodnego z przepisami regulaminu, przy ogluszającym szumie, podczas którego stanowczo nie można było śledzić porządku dziennego a tem bardziej brać udziału w debatach i uchwałach, posłowie nie mogli być słyszani a tem bardziej nie mogli w podobny sposób wpływać na uchwały Sejmu, tych uchwał nie mogli słyszeć Sejni ani Marsza-

łek, nie słyszeli ich także stenografowie i nie byli w możności zapisywać mowy, o czem świadczą ich stenogramy, nie słyszeli siebie także posłowie pragnący mówić.

Takie prowadzenie posiedzenia, przeprowadzenie i uchwalenie porządku dziennego wśród takich okoliczności, nie jest pracą ustawodawczą reprezentantów narodu, lecz jego parodią, naruszającą regulamin i bardziej niebezpieczną dla autorytetu Sejmu niż wszelkie, choćby najszumniejsze demonstracje majoryzowanej mniejszości przeciw bezwzględnej większości.

Dudykiewicz.

Kończakiewicz, Senyk, Myroniuk-Zajaczuk.

Na protesty posłów Dra Lewickiego i tow. tudzież Dra Dudykiewicza i tow. wniesione do protokołu obrad Sejmu z dnia 5. listopada b. r. przeciwko ważności obrad i uchwał Sejmu zapadłych na 103. posiedzeniu I. sesji IX. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 3. listopada 1910 poczynawszy od 4. punktu porządku dziennego wnoszą podpisani posłowie sejmowi, jako obecni na tem posiedzeniu następujące

O s w i a d c z e n i e :

Stwierdzamy, że całe posiedzenie sejmowe z dnia 3. listopada 1910 odbyło się zupełnie zgodnie z postanowieniami regulaminu sejmowego — mimo usiłowania posłów należących do stronnictwa ukraińskiego, by udaremnić czynność Sejmu, za pomocą krzyków, trąbienia, gwizdania i bicia w pultry.

Stwierdzamy w szczególności, że gdy po załatwieniu trzech pierwszych punktów porządku dziennego, poseł Dr. Lewicki uczynił wniosek formalny, żądający zamknięcia posiedzenia — wniosek ten, po przeprowadzonej nad nim rozprawie, w głosowaniu prawidłowo

przeprowadzonym został odrzucony. A kiedy ten wynik głosowania nad wnioskiem posła Lewickiego dał hasło grupie posłów należących do partii ukraińskiej do rozpoczęcia wrzawy, świstów i trąbienia, jakoteż bicia w pultry, nie przerwało to dalszych obrad Sejmu; wnioski i projekty ustaw były przez referentów odczytane, nad każdym z osobna i w każdym czytaniu była przez JE. Marszałka krajowego otwartą rozprawa, najpierw ogólną, a następnie gdy tego regulamin wymagał — rozprawa szczegółowa, w tych rozprawach brali udział posłowie ze wszystkich stronnictw, nie wyjmując także posłów podpisanych na protestach; rozprawy były zatem dla wszystkich dostępne i zrozumiałe, o ile ktokolwiek z posłów niemi się interesował, zaś JE. Marszałek zapytywał wcale nie sposobem minicznym, lecz doniosłym i dosłyszalnym dla wszystkich głosem, czy kto żąda głosu, tak w rozprawach ogólnych jak i szczegółowych. Jeżeli nikt głosu nie żądał, ogłaszał rozprawę za ukończoną i poddawał sprawę pod głosowanie przez podniesienie rąk. Gdy znaczna większość głosów za wnioskami komisji oświadczyła się, ogłaszał JE. Marszałek uchwalenie wniosków i projektów ustawowych. Każdy z posłów, którykolwiek sobie tego życzył, mógł przyjść do głosu i przemawiał.

Jest rzeczą możliwą, że posłowie wnoszący protest o ile sami uczestniczyli w krzykach i hałasach, nie słyszeli wniosków, odczytywanych przez sprawozdawców. Lecz ta okoliczność, niezależna od JE. Marszałka i większość Sejmu, nie może mieć żadnego wpływu na ważność obrad i powziętych uchwał.

Zresztą sami protestujący posłowie nie przytaczają ani jednej okoliczności faktycznej, w regulaminie sejmowym wymienionej, dla uzasadnienia zarzutu nieważności uchwał zapadłych w Sejmie na posiedzeniu z 3. b. m.

O ile zaś protesty zwracają się przeciwko postępowaniu JE. Marszałka — podpisani stwierdzają, iż jego postępowanie było zupełnie zgodnym z przepisami regulaminu sejmowego, nacechowane troską i stanowczą wolą uszanowania praw konstytucyjnych, powagi i godności Sejmu.

We Lwowie, dnia 7. listopada.

Korytowski Witołd, E. Mycielski, Krzczunowicz, Battaglia, Komorowski, Z. Tarnowski, Skarbek, Rutowski, St. Mycielski, Leo, Jahl, Onyszkiewicz, Laskowski, Czartoryski, Brykczyński, Raciborski, Gorayski, Moysa, Niezabitowski, Wł. Kraiński, Krzysztofowicz, T. Cieński, Federowicz, Piniński, Halban, Merunowicz, Cielecki, Gołuchowski, Męciński, Mars, St. H. Badeni, Skrzyński, Rayski, A. Lubomirski, Szwed, Jędrzejowicz, Czecz, L. Cieński, A. Theodorowicz, Schnell, Jabłoński, Sozański, Rittel, Kozłowski, Bandrowski, Stapiński, Bojko, Jedynek, Styła, Thullie, Marszałkowiec, Sobolewski, Pilat, Jaszowski, Sala, Stefczyk, Gniewosz, Maryewski, Hupka, Kędzior, Konopka, Lewakowski, Bernardzikowski, Urbański, Stadnicki, Landau, Bednarski, Starowieyski, Dembowski, Kleski, Michałowski, Czarkowski-Golejewski, Jaworski, Czaykowski, Starzyński, Abrahamowicz, K. Lubomirski, Maiss, Tyszkiewicz, Garapich, Milewski, J. Korytowski, J. Brunicki.